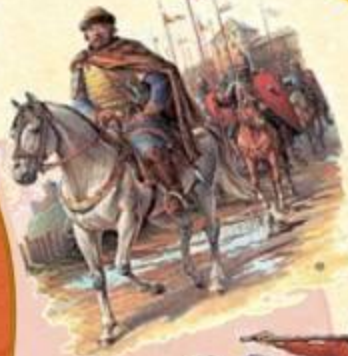

Київська Русь

IX-X століття

Суспільний розвиток Київської Русі у XI-X ст.

Соціальна структура населення:

- Великий князь київський, що зосереджував всю повноту влади (військова, судова, виконавча, законодавча)
- Удільні князі
- Старші мужі
- Військо
- Народні маси:
  - (селяни-общинники) – наймасовіший склад населення;
  - ремісники;
  - раби;

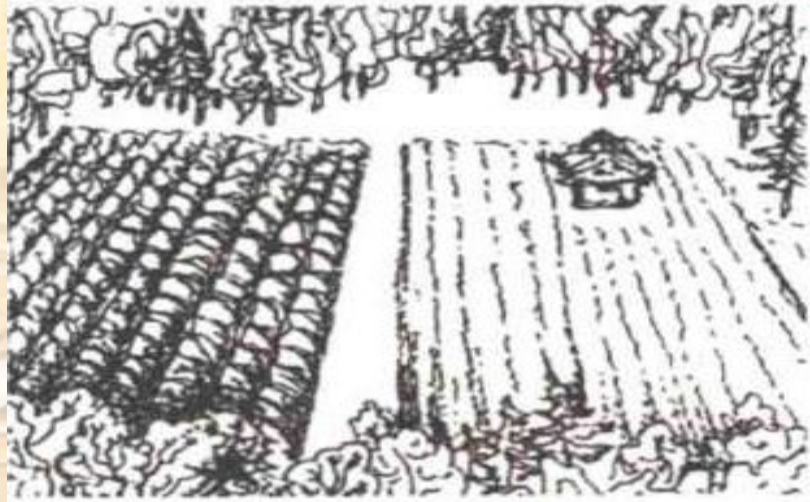

Народні маси		
селяни-общинники	ремісники	раби

Розвиток господарства

- Підсічне, орне землеробство
- Двопільна система (перелогова) – поділ поля на 2 частини (орна і пасовищна)

- Жито – основна культура, бо від нього походить слово “життя”
- Господарство мало натуральну форму, де все вироблялося не для продажу, а для власного споживання
- Промисли – полювання, рибальство, бортництво

Князі династії Рюриковичів

Князь Ігорь (912-945рр.)
“Правив вогнем і мечем”

Князі династії Рюриковичів

Заслуги Ігоря та державні заходи:

- **914-915рр.** – об'єднав навколо Києва 20 світлих князівств
- **915р.** – перший розбив кочових печенігів
- **943р.** – здійснив похід на Закавказзя і як наслідок відкрив торговий шлях на схід
- **941-944** – здійснив походи на Візантію, які були невдалими, Ігорь втратив багато флоту

Князі династії Рюриковичів

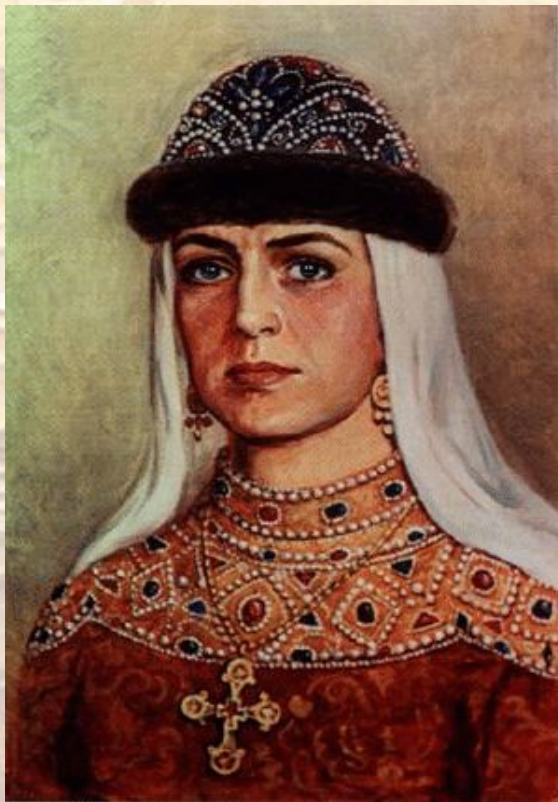
- **945р.** – Ігорь був убитий древлянами під час полюддя (данина на користь князя і підлеглого населення), м. Іскоростень

Князі династії Рюриковичів

Княгиня Ольга (945-964рр.)

Прийшла до влади внаслідок повстання древлян у **945р.**
Її імення – “свята”, “рівноапостольна”, “хитромудра”.

Князі династії Рюриковичів

Помста древлянам – прямий обов'язок Ольги згідно звичаєвого права. Кровна помста “Зуб за зуб”

Князі династії Рюриковичів

Реформи княгині Ольги

- Перетворила полюддя на данину.
- Встановила:
  - *погости* – укріплені місця для збору данини;
  - *устави* – порядок збору данини;
  - *уроки* – розмір збирпння данини.
- Установила *статути* – закони які регулювали владу на місцях.
- Поділила податки на князівські і державні.

Князі династії Рюриковичів

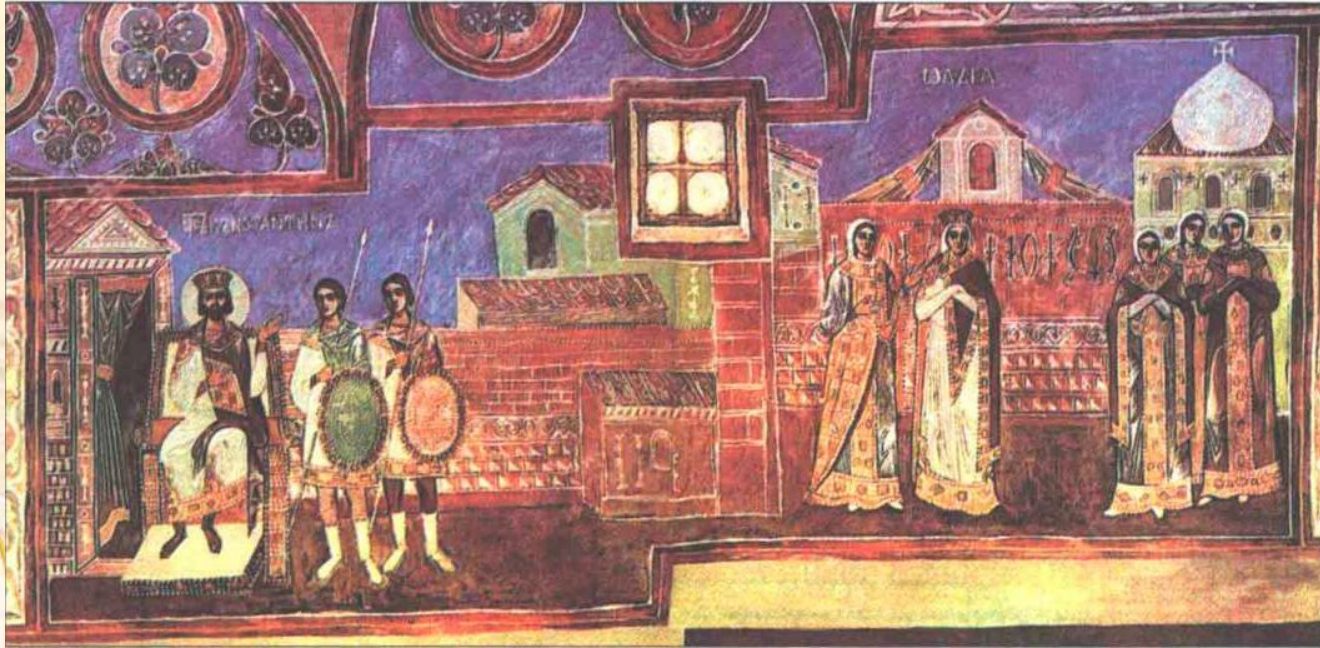
Зовнішня діяльність Ольги

- Перетворила м. Вишгород у резиденцію князів; побудувала перший двоповерховий будинок для прийому іноземних гостей.
- У **946р.** здійснила візит до Константинополя; це було перше мирне посольство; 100 князів зустрілося з Костянтином Багрянородним, відбулися мирні переговори і була укладена угода вигідна для купців.
- Ольга охрестилася і стала другою християнка на Русі.
- **959-961** – здійснила переговори з Німеччиною, а саме з імператором Отто I про хрещення Русі (Священник Адельберт здійснив місію хрещення Русі, але вона виявилася невдалою)

Князі династії Рюриковичів

Ольга з дипломатичною місією в Константинополі. Фреска XI ст. у Софійському соборі.

Хрещення Ольги
візантійським імператором
у Константинополі

Князі династії Рюриковичів

Святослав (964-972рр.)

Його імення: “князь-воїн”, “запорожець на престолі”,
“благородний князь-лицар”

Князі династії Рюриковичів

Досягнення Святослава:

- Приєднав тиверців, улиців та в'ятичів;
- **965р.** – здійснив похід на волзьких болгар;
- **967р.** – здійснив похід на Хозарський Каганат (розбив хозарів, звільнив усіх слов'ян від данини кров'ю) і як наслідок відкрив східним кочівникам шлях на Русь – “тюркський коридор”

хочемо

«...Нам нікуди дітися,

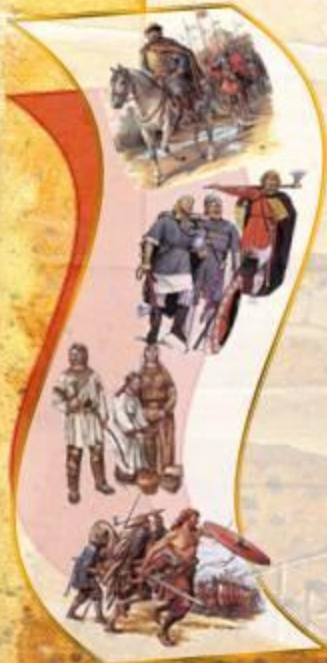
ми чи не хочемо — маємо битися. Так не зганьбимо ж Землі Руської, а ляжемо костьми, жертві бо сорому не імуть". Якщо ж побіжимо — ганьба нам буде. Так не побіжимо ж, але станемо міцно, а я піду поперед вас: якщо моя голова ляже, то об своїх самі подбайте...»

Князі династії Рюриковичів

- Заснував першу Руську колонію “Тмутаракань”
- **967р.** – перший похід на Дунайську Болгарію; Святослав придушив повстання болгар проти Візантії.

Візантійці хочуть задобрити князя Святослава й приносять у дар йому золото, від якого він легко відмовився. Тоді мудреці порадили імператорським послам піднести меч, і від нього князь відмовитися не спромігся — надто цінував добру зброю

Князі династії Рюриковичів

Князі династії Рюриковичів

- **969р.** – провів адміністративну реформу управління. Внаслідок неї замінив родоплемінну знать на своїх синів. Це була перша спроба встановити спадкову монархію.
- **969р.** – прагнув перенести столицю Київської Русі на Дунай Переяславець. Кияни йому докоряли і говорили: “Ти шукаєш чужих земель, а свою рідну зневажаєш.
- **970р.** – робить другий похід на Дунайську Болгарію і тут вступає в облогу міста Доростол; Візантійський імператор зраджує Святослава та хоче вбити його, тому підкуплює печенігів, щоб ті вбили князя.

Князі династії Рюриковичів

*Візантійські війська
переслідують дружинників
князя Святослава під
Доростолом. Мініатюра
мадридського рукопису
Іоанна Скілиці*

*Обговорення мирної угоди
між візантійським
імператором і князем
Святославом. Мініатюра
мадридського рукопису
Іоанна Скілиці*

Князі династії Рюриковичів

- **972р.** – нерівний бій із печенігами, вбивство Святослава Печенізький хан Куря наказав зробити чашу черепа Святослава і на ній написати :“Чужих бажаючи, свою погубив”

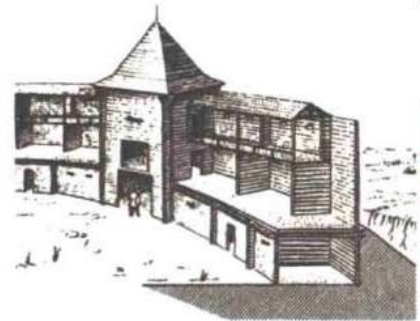

СМЕРТЬ СЛАВЯНИНА СЛАВЯНОМЪ СВОЮ ПОГИБИТИ. ЧУЖИХЪ БАЖАЮЩИ, СВОЮ ПОГИБИТИ. ВЛІВЪ СЪУ. ПА АЧАСИМЪ НИШКА РОПОЛЕСЪ ВЛІВЪ СЪУ ПІВ.

Міста у X столітті

- Шведи називали Київську Русь країною міст “Гардаріка”
- Слароруська назва міста – “Град”, що означає “укріплення”
- Міста стали центрами ремесла і торгівлі. Найважливішим ремеслом тоді було ткацтво і гончарство.

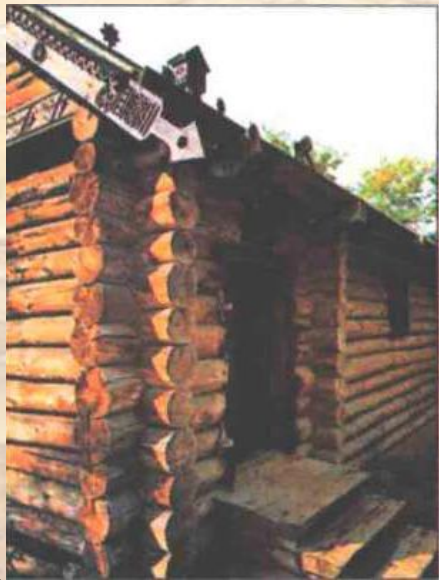

дерев'яна оборонна стіна з вежами. Складові елементи фортеці
Мешканці східнослов'янського граду

Міста у Х столітті

Частини міст:

- *Хороми* – частина міста, де проживала знать (князі, бояри)
- *Гридниці* – великі зали для прийому гостей
- *Зруби* – дерев'яні будинки для міщан та ремісників.
- *Підкліття* – це погріб, нижня частина будинку для зберігання продуктів.

Зруб із двохсильним дахом, прикрашений різьбленням

Гридниця